

Beszámoló az IGU Geography and Public Policy Szakbizottságának berni konferenciájáról

A Nemzetközi Földrajzi Unió „Földrajz és Közérdek” Szakbizottsága 2007. jún. 3–6. között a Berni Egyetemen (Svájc) nemzetközi tudományos konferenciát szervezett, ahol a Kelet-Közép-Európai országok (Csehország, Szlovákia, Magyarország) kutatóin, valamint a házigazda svájciakon kívül brit, amerikai és indiai szakemberek is részt vettek. A négynapos tanácskozás témája „Local Governance & Citizenship” (Önkormányzatiság és állampolgárság) volt. A tanácskozást Doris Walst-Walter, a Berni Egyetem Társadalomföldrajzi Tanszékének vezetője nyitotta meg, aki az üdvözlő szavak után kiemelte a Berni Egyetemen is hosszú ideje művelt kutatási témakör nemzetközi fontosságát, majd eredményes munkát kívánt a résztvevőknek. A tanácskozás első napján a következő előadások hangzottak el:

Joanna REGULSKA (Rutgers Egyetem, USA) „The Case of IDPs in Georgia” című előadásában a grúziai kisebbségi népcsoportok és autonóm területek (Dél-Oszétia, Abházia) helyzetéről beszélt. Az ország itt élő lakosságának jelentős része „országban belüli menekült”, akik nem rendelkeznek semmiféle joggal, miután elhagyták eredeti lakóhelyüket. A nemzetközi közösség nyomására Grúziának a közeljövőben rendeznie kell a kisebbségek helyzetét, el kell kezdenie a népcsoportok társadalmi-gazdasági integrációját. Ez nehéz feladat, mert Grúziában a lakosság többsége súlyos problémákkal (munkanélküliség, kedvezőtlen halandósági mutatók, alacsony jövedelmi szint stb.) küzd, és ezek enyhítése élvez prioritást a belpolitikában.

Kovács András (Modern Üzleti Tudományok Főiskolája, Tatabánya) „Slovak Minorities in a Suburban Village in Hungary – Assimilation and Preserving Traditions in Vértesszőlős” címmel tartott előadásában a magyarországi kisebbségi érdekérvényesítésről, a kisebbségek önkormányzatiságáról beszélt, különös tekintettel a magyarországi szlovák kisebbség helyzetére. Az előadásból kiderült, hogy a magyarországi kisebbségek száma az elmúlt 60-70 évben gyorsan változott, attól függően, hogy milyen volt az ország politikai berendezkedése. Az 1990-es évek elejétől a kisebbségek helyzete sokat javult, ami legjobban az mutat, hogy az utóbbi 17 évben a magukat kisebbséginek vallók száma gyorsan emelkedik. Ennek a folyamatnak a helyi specifikumait mutatta be az előadó Vértesszőlős példáján, ahol a helyi szlovák kisebbség kezdi újjászervezni magát, és újra felépíteni érdekképviseletét.

Sanjay CHATURVERDI (Pandzsáb Egyetem, Új-Delhi) előadása a „Local Self-Government and Geographies of Inclusion and Exclusion: Re-ethinking Autonomy for Kashmir” c. előadásából a hallgatóság az India és Pakisztán között elhelyezkedő, vitatott hovatartozású Kasmír bonyolult politikai, etnikai és vallási viszonyaiba nyerhetett bepillantást. Az elhangzottakból kiderült, hogy a kasmíri terület nem homogén régió a pakisztáni-indiai határvidéken. A terület 3 közigazgatási zónára van felosztva, mindegyiknek saját közigazgatási rendszere van (indiai, pakisztáni, kínai). A térség azonban nem csak közigazgatásilag széttagolt, hanem természetföldrajzi szempontból is több részből áll (Jammu, Kasmír-völgy,

Ladak stb.). Kasmír ráadásul több nép és vallás találkozási, keveredési helye, ezért a térség státusának rendezése hosszú időt vesz igénybe (figyelembe véve a szomszédos országok egymáshoz fűződő, évtizedes problémákkal terhes kapcsolatát). A megoldást egy új típusú, a jelenleginél átgondoltabb autonómia-rendszer jelentené, amelynek megvalósítása szintén nagy kihívás a térségben élő heterogén nemzetiségű, vallású népeiség miatt.

Elisabeth BÜHRER (Zürichi Egyetem) „Shifting Gender Cultures. Popular Votes on Gender Relevant Issues in Switzerland 1959–2004” c. előadása a nők hátrányos jogi helyzetének fokozatos javulását mutatta be svájci a népszavazások példáján. Jóllehet Svájc multietnikus, plurális, gazdaságilag fejlett állam, társadalma mégis archaikus berendezkedésű, amit jól jelez, hogy a nőknek itt egészen 1971-ig nem volt választójoguk. Ennek megváltozása évtizedes küzdelem eredménye. Svájc tradicionális szavazópolgárai (férfiak) csak a harmadik próbálkozásra fogadták el a nők erre irányuló követelését, így kaphattak végül a nagykorú nők is 1971-ben választójogot. Azóta több népszavazáson próbálták (próbálják) rendezni a nők helyzetét a svájci társadalmon belül, számos népszavazást rendeztek pl. a családi pótlék emeléséről a család alapítás megkönnyítése érdekében. Ám ahogy a szavazójog elismerését, ezt is nagyon lassan hajlandóak csak a svájci férfiak társadalmi értéknek elismerni, és ez által a támogatandónak tartani.

Yvonne RIAÑO és Nadia BAGHDADI (Berni Egyetem) „Expanding Spaces of Citizenship: Experiences and Strategies of Skilled Immigrant Women towards Labour Market Participation” címmel a Svájcba bevándorló, magasan képzett nők munkaerő-piaci lehetőségeiről tartottak közös. A fenti társadalmi csoport tagjaival készített interjúk és fókuszcsoportos vizsgálatokból kiderült, hogy a bevándorló nők csak nehezen kapnak a végzettségüknek megfelelő munkát, az állam nem ismeri el külföldön szerzett diplomájukat, így nem egyszer fizikai munkából kell megélniük. A bevándorló nők egy része családot alapít, így nem jelenik meg a munkapiacra, más részük alulról indulva igyekszik egyre magasabb pozícióba jutni. Sokan viszont – kudarcaik miatt – visszatérnek szülőhazájukba. Az előadásból kiderült, hogy a bevándorló nőkkel szemben is kirekesztő a társadalom, és csak hosszú alkalmazkodási periódus után hajlandó a helyi közösség a bevándorló női képességeinek megfelelő szinten alkalmazni.

A konferencia második napjának nyitóelőadásában („From Common Past to Common Future? Challenges for Local Self-Governments of Twin-cities of Komárno and Komárom”) e sorok írója a Komárno és Komárom ikervárosok együttműködésében még kihasználatlan lehetőségekről beszélt. Külön is kihangsúlyozta: a várospár tagjai csak akkor tudnak sikereket elérni, ha további területeket vonnak be együttműködésükbe, és kapcsolataikat a jelenleginél szorosabbá fűzik. A lehetséges kooperáció területei közül a közös idegenforgalom-fejlesztés, a Duna hasznosítása, egy jövőben felépülő komáromi híd, a térség kereskedelmi szektorainak összekapcsolódása, a két város kulturális együttműködése számíthat sikerre. Mindebben kulcsszerepe van a szlovákiai oldalon élő magyar ajkú népeiségnek.

Brian SMITH (Exeteri Egyetem, Nagy Britannia) „The Concept of „Empowerment” in British Local Governance” címmel elméleti jellegű előadást tartott a brit baloldali kormány önkormányzati reformjáról. Ennek lényege, hogy az állam újfajta módon próbálja az önkormányzatiságot magasabb szintre emelni. Ennek során nemcsak új funkciókkal ruházzák fel a helyi önkormányzatokat, hanem megpróbálják megerősíteni őket. Igyekeznek a helyi társadalom önszervező erejét, érdekérvényesítő képességét is fejleszteni annak érdekében, hogy az állampolgárok minél hatékonyabban vehessenek részt a helyi élet formálásában. Az előadó felhívta a figyelmet a terv ellentmondására is: nem lehet a központi hatalom kezdeményezésére, felülről lefelé irányuló (top-down) intézkedéssel megszervezni a helyi társadalmat, ill. fejleszteni annak érdekérvényesítő képességét, mivel ez a folyamat ellentétes irányú, azaz alulról felfelé (bottom-up) mutat.

SZABÓ Ingrid (Selye János Egyetem, Révkomárom) "Public Education in Slovakia for the Hungarian Minority" c. előadásában a szlovákiai magyar kisebbség számára biztosított oktatási rendszert, ill. annak működését tekintette át Komárom példáján. Az előadó kitért a szlovákiai magyar nyelvű oktatási rendszer történeti sajátosságaira, működési jellemzőire, valamint a magyar nyelvű oktatás rendszerváltás előtti és utáni helyzetére. A hallgatóság eközben megismerhette Komárom oktatási rendszerét, különös tekintettel a Selye János Egyetem létrejöttére és oktatási tevékenységére. A résztvevők körében nagy érdeklődést keltett az Egyetem vonzáskörzete, valamint az oktatási rendszer nyelvi sajátosságai (hogyan oldja meg az egyetem a kétnyelvű környezetben az egyes tantárgyak oktatását).

A konferencia harmadik munkanapjának első előadója Petr DOSTÁL (Károly Egyetem, Prága) „Local, National and European Attachment and Discriminating Attitudes: Differentiations in Current Public Opinion across the Enlarged European Union” c. előadásában az Eurobarometerhez (az EU megítéléséről szóló vizsgálat) kapcsolódó kutatás eredményeit mutatta be az alkalmazott matematikai-statisztikai módszerekkel együtt. A 27 tagúvá bővült Unió országait csoportosította aszerint, hogy az egyes tagállamok állampolgárai hogyan viszonyulnak az EU-hoz. Az előadásból kiderült, hogy az elkötelezettség nem függ a csatlakozás dátumától, az új tagok között is található néhány euroszeptikus ország (Csehország, Lengyelország). Az előadó értékelte még a csatlakozott országok állampolgárainak Unió iránti elkötelezettségét, és elvárásait is.

Sabin BIERI (Berni Egyetem) „Playing Cat and Mouse. Violence, Urban Movement and the Role of Police” c. előadása az 1980-as évek berni hippi-mozgalmainak működési sajátosságait mutatta be, kitérve a többségi társadalom, valamint a berni közhatalmi szervek és erőszakszervezetek civil mozgalmakkal szembeni előítéleteire. Az előadásban nagy hangsúlyt kapott a rendőrség és a helyi önkormányzat viszonya a helyi fiatalok által működtetett közösségi házhoz, ill. az ott történt, gyakran törvénybe ütköző eseményekhez. Az téma aktualitását a zárt svájci társadalom idősebb és fiatalabb generációinak érdeklődése adta, ahol az előadó külön kiemelte fenti mozgalmak jelentőségét az elfogadott és nyitottabb társadalmi rendszer felé vezető úton.

A konferencia végén Doris WALST-WALTER záróbeszédében összefoglalta a témakör különböző aspektusait sokrétűen áttekintő tanácskozás legfontosabb eredményeit, röviden válaszolva a közeljövő ehhez kapcsolódó feladatait. A résztvevők ezt követően szakmai kirándulásokon vettek részt a Berni Egyetem munkatársainak szervezésében, amelyen kétoldalú tapasztalatcserékre és szakmai vitákra is sor került.

TINER TIBOR